

Λυσίου, «Υπέρ Μαντίθεου» Σχόλια στο λόγο

Τα μέρη της απολογίας του Μαντίθεου:

1-3 πρόλογος.

4-19 διήγηση-απόδειξη.

4-8 ανασκευή του κατηγορητηρίου.

9-19 πληροφορίες για την ιδιωτική και τη δημόσια ζωή του Μαντίθεου.

21-21 επίλογος.

Παράγραφος 1^η

Ο λόγος του Μαντίθεου εκφωνείται στη Βουλή των 500, το αρμόδιο όργανο για τις δοκιμασίες των πολιτών, που είχαν κληρωθεί να ασκήσουν πολιτικά δικαιώματα στο επόμενο έτος. Κατά τη δοκιμασία μπορούσε οποιοσδήποτε αθηναίος να επέμβει και να κατηγορήσει τον υποψήφιο ως ακατάλληλο, προκειμένου να διαφυλαχθεί το δημοκρατικό πολίτευμα.

Ο Μαντίθεος ευγνωμονεί τους συκοφάντες, διότι του δίνεται η ευκαιρία να λογοδοτήσει για την ενάρετη ως σήμερα ζωή του ενώπιον της Βουλής. Επίσης παρουσιάζει τη μοχθηρία των κατηγορών του, καθώς με πρόσχημα ότι προστατεύουν την πόλη στρέφονται εναντίον του. Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι είναι θύμα και προσπαθεί να κερδίσει τη συμπάθεια των ακροατών του. Παρουσιάζεται έξυπνος, καλοπρωαίρετος, έντιμος πολίτης σε αντίθεση με την εικόνα που προβάλλουν οι συκοφάντες του για κείνον.

2^η και 3^η παράγραφος

Ο Μαντίθεος φαίνεται να έχει μεγάλη εμπιστοσύνη στον εαυτό του, αφού θεωρεί πως με το λόγο του μπορεί να μεταστρέψει όποιον έχει αρνητική εικόνα γι' αυτόν. Επίσης αντιλαμβάνεται ότι ενδεχομένως κάποιοι τον αντιπαθούν παρασυρμένοι από την εξωτερική του εμφάνιση ή τις συκοφαντίες που διαδίδονται.

Ο Μαντίθεος θέλει να τον κρίνουν αυστηρά και να μην αρκестούν μόνο στην εξέταση της δημόσιας, αλλά και της ιδιωτικής του ζωής. Αυτό δηλώνει ότι πρόκειται για έναν άνθρωπο συνεπή και ευθυγραμμισμένο σε κοινά αποδεκτές ηθικές αρχές, που έχει ζήσει με μέτρο, που δεν έχει τίποτε να κρύψει και τίποτε να φοβηθεί. Επίσης ζητά από τη Βουλή να επικυρώσουν την εκλογή του και να περιφρονήσουν εκείνους που τον κατηγορήσαν, αν μπορέσει να αποδείξει την αξία του. Διαχωρίζοντας τη θέση του από τους κατηγορούς του δείχνει ότι στη ζωή του πορεύτηκε με συνετά βήματα, ενώ εκείνοι κατέληξαν συκοφάντες. Τέλος αναφέρει τα τρία βασικά στοιχεία της επιχειρηματολογίας του: α) δεν υπηρέτησε ως υπέας στην περίοδο των Τριάκοντα, β) δεν βρισκόταν στην Αθήνα εκείνη τη χρονική στιγμή γ) δεν είχε καμία θέση και κανένα αξίωμα εκείνη την περίοδο.

Η περίοδος των εννιά μηνών όπου οι Τριάκοντα Τύραννοι ήλθαν στην εξουσία μετά τη λήξη του Πελοποννησιακού Πολέμου ήταν εποχή ανηθικότητας, απανθρωπιάς και κατάλυσης των δημοκρατικών θεσμών.

Γενικά για το προοίμιο.

Στο συγκεκριμένο προοίμιο πραγματώνεται η *εύνοια*, η *πρόσεξις* και η *ευμάθεια*.

Εύνοια: Ο Μαντίθεος δημιουργεί την εντύπωση ότι είναι ένας ενάρετος άνθρωπος που άδικα συκοφαντείται. Αισθάνεται ικανοποιημένος που θα μιλήσει για

τον εαυτό του, αφού σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο δεν έχει να κρύψει τίποτε. Ζητά να εξεταστεί λεπτομερώς η ζωή του και να μην αρκεστούν οι δικαστές στο ότι σέβεται τη δημοκρατία ή στο ότι εκπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις. Επίσης την εύνοια του ακροατηρίου την κερδίζει με την καθαρότητα και τη σαφήνεια του λόγου του.

Πρόσεξις: Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται έξυπνος άνθρωπος που δεν πτοείται από την κατηγορία, αλλά θα την αξιοποιήσει για να προβάλλει τις αρετές του. Εντυπωσιάζει τους ακροατές του, γιατί ευγνωμονεί τους επικριτές του, ενώ όλοι θα περίμεναν να τους μισεί ή να είναι θυμωμένος μαζί τους. Κερδίζει την προσοχή των ακροατών του, όταν λέει ότι όποιος τον ακούσει να μιλά, ακόμη κι αν τον αντιπαθεί, θα τον συμπαθήσει. Εξάπτει την περιέργεια των βουλευτών, όταν τους καλεί να εξετάσουν διάφορες πτυχές της προσωπικής του ζωής κι όταν απαριθμεί το κατηγορητήριο, ενώ παράλληλα δηλώνει ότι θα το ανασκευάσει.

Ενυμάθεια: Στο τέλος του προοιμίου οι βουλευτές έχουν πληροφορηθεί: α) ότι κατήγοροι του Μαντίθεου είναι συκοφάντες που δεν αποσκοπούν στην προστασία της πόλης β) ότι ο ίδιος έχει εμπιστοσύνη στον εαυτό του, αφού διακηρύττει ότι άδικα διαβάλλεται, ενώ είναι πρόθυμος να εκθέσει κάθε πτυχή της προσωπικής του ζωής.

4^η και 5^η παράγραφος

Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι όσον καιρό οι Τριάκοντα βρίσκονταν στην εξουσία εκείνος ζούσε στον Εύξεινο Πόντο κοντά στο Βασιλιά Σάτυρο. Εκεί τον είχε στείλει ο πατέρας του πριν από τη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς (δηλαδή πριν από το 405 π.Χ.). Με αυτήν την δήλωση φαίνεται ότι η οικογένειά του είναι παραδοσιακή, όπου ο πατέρας ρυθμίζει τη ζωή των μελών της, ότι η οικογένειά του είχε κοινωνική υπόληψη, αφού σχετίζονταν με βασιλιάδες, και ότι ο ίδιος ήταν πειθαρχικός στον πατέρα του, αφού τον άκουσε και πήγε στον Πόντο.

Επέστρεψε στην Αθήνα μόλις 5 μέρες πριν οι δημοκρατικοί ανακτήσουν την εξουσία. Όταν επέστρεψε, ούτε ο ίδιος ήθελε να ανακατευτεί στις κρίσιμες πολιτικές περιστάσεις, αλλά ούτε κι οι Τριάκοντα έδειχναν ενδιαφέρον να αξιοποιήσουν τους Αθηναίους που έλειπαν από την Αθήνα. Άλλωστε οι Τριάκοντα δεν θα συνεργάζονταν με ένα πειθαρχικό μέλος μιας παραδοσιακής και κοινωνικά ευυπόληπτης οικογένειας. Αντίθετα συνεργάζονταν με άτομα χαμηλού επιπέδου, χωρίς ηθικούς φραγμούς. Μέγιστο τεκμήριο της διαφθοράς κατά την περίοδο που βρίσκονταν στην εξουσία οι Τριάκοντα είναι το γεγονός ότι ο Κριτίας αφαίρεσε τα πολιτικά δικαιώματα από τους οπαδούς του μετριοπαθούς Θηραμένη και τον υποχρέωσε να πιει το κώνειο.

Παράγραφος 6^η

Το βασικό επιχείρημα των κατηγορών ότι δηλαδή το όνομα του Μαντίθεου ήταν γραμμένο στην πινακίδα όπου περιλαμβάνονται τα ονόματα όσων στην περίοδο των Τριάκοντα υπηρέτησαν ως ιππείς, σύμφωνα με τον Μαντίθεο δεν ευσταθεί, γιατί στην πινακίδα δεν αναγράφονται πολλά από τα ονόματα εκείνων που ομολογούν ότι στην περίοδο των Τριάκοντα πράγματι υπηρέτησαν ως ιππείς. Θεωρεί τους κατηγορούς του αφελείς, γιατί μεταχειρίζονται ευτελή μέσα.

Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι οι εγκυρότεροι κατάλογοι συντάχθηκαν από τους φυλάρχους μετά τη μεταπολίτευση. Με αυτούς θα γινόταν έλεγχος αν επέστρεψαν τα χρήματα που έλαβαν ως βοήθημα, όσοι πράγματι υπηρέτησαν ως ιππείς όσων στην περίοδο των Τριάκοντα. Καθεμία από τις 10 φυλές των Αθηναίων είχε για αρχηγό της το *φύλαρχο* που έδινε σε κάθε νέο ιππέα ένα βοήθημα (*κατάστασιν*) για τη συντήρησή του αλόγου του και μετά τη λήξη της θητείας του

εισέπραττε τα χρήματα που περίσσευαν. Μετά την πώση των Τριάκοντα η πόλη είχε μεγάλα οικονομικά προβλήματα και απαίτησε την επιστροφή των καταστάσεων από τους ιππείς της Τυραννίας.

Παράγραφος 7^η

Ο Μαντίθεος τονίζει ότι το όνομά του δεν συμπεριλαμβάνεται σε κανένα κατάλογο με τα ονόματα των ιππέων που εισέπραξαν την κατάσταση. Άλλωστε δεν επέστρεψε κανένα επίδομα. Αν οι φύλαρχοι έκαναν λάθος και δεν εισέπρατταν από όλους τις καταστάσεις, η πόλη θα ζημιωνόταν, και οι ίδιοι οι φύλαρχοι θα τιμωρούνταν για την αβλεψία τους.

Επίσης αναφέρει ότι ποτέ δεν απασχόλησε κανένα σύνδικο, δηλαδή συνήγορο του δημοσίου που ασχολείται με τις αυθαιρεσίες. Μετά τη μεταπολίτευση οι σύνδικοι ασχολούνται με πολλές υποθέσεις, γιατί κατά τη διάρκεια της Τυραννίας των Τριάκοντα πολλοί αθηναίοι ζημίωσαν το κράτος τους. Ο Μαντίθεος εφόσον δεν απασχολεί κανένα σύνδικο παρουσιάζεται εντελώς άσχετος με όσα συνέβησαν την περίοδο αυτή.

Η ύπαρξη του ονόματός του στην πινακίδα δεν αποδεικνύει τίποτε, αντίθετα οι βουλευτές θα πρέπει να εμπιστεύονται μόνο τους καταλόγους των φυλάρχων. Ακόμη η ύπαρξη του ονόματος του Μαντίθεου στην πινακίδα παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα της κακής πρόθεσης των κατηγορών του.

Παράγραφος 8^η

Ο Μαντίθεος αν είχε υπηρετήσει στο ιππικό, δεν θα το είχε αρνηθεί, γιατί η θητεία στο ιππικό δεν αποτελεί αδίκημα. Άλλωστε πολλοί τωρινοί βουλευτές ή ιπάρχοι ή στρατηγοί υπηρέτησαν στο παρελθόν ως ιππείς. Εδώ οι κατηγοροί του κάνουν διπλό λάθος, γιατί τον κατηγορούν ότι υπηρέτησε κι ότι είχε αντιδημοκρατική συμπεριφορά. Κανένα όμως αποδεικτικό στοιχείο δεν έχει φανεί στο δικαστήριο, πράγμα που αποδεικνύει τη φανυλότητα των κατηγορών του. Περισσότερο τον ενοχλεί η ψευδομαρτυρία των κατηγορών κι όχι τόσο η προσωπική επίθεσή που δέχθηκε.

Το βαθύτερο αίτιο της κατηγορίας κατά του Μαντίθεου

Το αίτιο μπορεί να είναι προσωπικό ή πολιτικό. Αν είναι προσωπικό, τότε η ζήλια και ο φθόνος για την οικογενειακή κατάσταση και την προσωπικότητα του Μαντίθεου κρύβονται πίσω από την κατηγορία. Αν είναι πολιτικό, τότε οι κατηγοροί χρησιμοποιούν τον Μαντίθεο, για να στραφούν ενάντια σε ορισμένους που κατά τη διάρκεια της Τυραννίας των Τριάκοντα υπηρέτησαν στο ιππικό, συνεργάστηκαν με τους Τριάκοντα και μετά την μεταπολίτευση απέκτησαν αξιώματα. Έτσι οι κατηγοροί του Μαντίθεου τον χρησιμοποιούν, για να προειδοποιήσουν τους καιροσκόπους ότι γρήγορα θα αποκαλυφθούν.

Τα επιχειρήματα του Μαντίθεου

Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι δεν συνεργάστηκε με τους Τριάκοντα, διότι όσο εκείνοι βρίσκονταν στην εξουσία, εκείνος ήταν στον Εύξεινο Πόντο και επέστρεψε μόλις τις 5 τελευταίες ημέρες της αρχηγίας τους. Ακόμη αναφέρει ότι δεν υπηρέτησε στο ιππικό, γιατί η πινακίδα δεν συνιστά αξιόπιστο τεκμήριο, αφού εκεί δεν συμπεριλαμβάνονται ονόματα ανθρώπων που υπηρέτησαν. Επίσης οι επίσημοι κατάλογοι των φυλάρχων δεν περιλαμβάνουν το όνομά του. Τη μεγαλύτερη τυπική αποδεικτική ισχύ έχει το τελευταίο επιχείρημα του Μαντίθεου, γιατί οι κατάλογοι των φυλάρχων έχουν πολιτικό ρόλο και οι παραλείψεις ή τα λάθη των φυλάρχων έχουν

επιπτώσεις τους ίδιους τους φύλαρχους. Τη μεγαλύτερη ουσιαστική αποδεικτική ισχύ την έχει το γεγονός ότι ο Μαντίθεος δεν έσπευσε να επιστρέψει από τον Πόντο, όταν οι Τριάκοντα κατέλαβαν την εξουσία για να επωφεληθεί.

Άλλες περιπτώσεις κατάλυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος:

4-μήνες στα 411 π.Χ. όπου οι ολιγαρχικοί φόνευσαν τον Ανδροκλή και κατήγγησαν την Βουλή των 500.

21/4/1967-24/7/1974 Δικτατορία των Συνταγματαρχών.

Παράγραφος 9^η

Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι αρκετά εξέθεσε για να ανασκευάσει το κατηγορητήριο. Επίσης πιστεύει ότι σε δίκες δοκιμασίας πρέπει κανείς να αποδείξει το άμεμπτο της δημόσιας και της ιδιωτικής του ζωής. Ζητά από τους βουλευτές να τον ακούσουν με συμπάθεια και υπόσχεται να μιλήσει με συντομία, για να μην τους κουράσει. Φοβάται μήπως τους έχει κουράσει με τις λεπτομέρειες που ανέφερε, για να αντικρούσει το κατηγορητήριο. Θέλει να τον ακούσουν με ευμένεια και να τους δώσει να καταλάβουν ότι τα πράγματα είναι απλά, ώστε δεν απαιτούνται πολλά λόγια, για να πειστούν ότι είναι κατάλληλος για το αξίωμα.

Παράγραφος 10^η

Ο Μαντίθεος αναφέρεται στην προσωπική του ζωή. Η περιουσία του πατέρα κλονίστηκε από τα δεινά που προξένησε σε όλους ο Πελοποννησιακός Πόλεμος κι ιδιαίτερα η περίοδος διακυβέρνησης των Τριάκοντα. Αν και ο πατέρας του κληροδότησε στα παιδιά του μικρή περιουσία, ο Μαντίθεος κατάφερε να προικίσει τις δυο αδελφές του με 30 μνες και έδωσε στον αδελφό του το μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία. Πάντοτε συμπεριφερόταν σε όλους με εντιμότητα. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται ως άνθρωπος που έχει επιτελέσει το καθήκον του σε όσα αφορούν την ιδιωτική του ζωή και κοινωνικός, όπως αρμόζει σε ένα αξιωματούχο της πολιτείας.

Παράγραφος 11^η

Ο Μαντίθεος περνά στην παρουσίαση της δημόσιας του εικόνας, γιατί βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση κάθε αθηναίου πολίτη ήταν η στάση του απέναντι στα κοινά ζητήματα της πόλης. Αναφέρει ότι οι άσωτοι νέοι που παίζουν ζάρια ή μεθούν τον αντιπαθούν, γιατί αν τους έμοιαζε θα τον επαινούσαν. Προβάλλει την έννοια του «μέτρου» (επιεικείας), για να αντιδιαστείλει τη δική του συμπεριφορά από των άλλων συνομηλίκων του και να φανεί καθαρότερα η αξία του.

Παράγραφος 12^η

Ο Μαντίθεος προκειμένου να αποδείξει την άριστη διαγωγή του στη δημόσια του ζωή, δηλώνει ότι ποτέ δεν είχε επαφές με τα Δικαστήρια, αντίθετα με αρκετούς συμπολίτες του που είναι φιλόδικοι. Επίσης έχει πολεμήσει για το καλό της πόλης.

Δίκη>προσωπικές διαφορές/ γραφή>αδικήματα που θίγουν το δημόσιο συμφέρον/
εισαγγελία>σημαντικά αδικήματα που θίγουν το δημόσιο συμφέρον.

Παράγραφος 13^η

Ο Μαντίθεος ζητά από τον μάρτυρα Ορθόβουλο να επιβεβαιώσει το γεγονός ότι όταν έγινε η μάχη στην Αλίαρτο (395 π.Χ), του ζήτησε να τον διαγράψει από τον κατάλογο των ιππέων. Ο Μαντίθεος ήταν ιππέας και είχε περάσει τη νόμιμη

διαδικασία που προβλέπει η Αθήνα, για να τον κατατάξει στους ιππείς. Προτίμησε όμως να πολεμήσει στο πεζικό όπου η Αθήνα μειονεκτούσε σε σχέση με το εξασκημένο ιππικό των Λακεδαιμονίων. Αποδεικνύει στη Βουλή ότι από φιλότιμο αφήνει το ιππικό, στο οποίο κάποιοι έβαζαν μέσο να καταταγούν ή προσχωρούσαν παράνομα και κατατάσσεται στο πεζικό, για να βοηθήσει όσο μπορεί την κατάσταση. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται νομιμόφρων, κοινωνικά ευαίσθητος και αλληλέγγυος, και έμπρακτα πιστός στα ιδανικά και στις αξίες.

Ορθόβουλος: φύλαρχος της Ακαμαντίδας φυλής / Η συμμαχία Αθηναίων Βοιωτών κατά Λακεδαιμονίων στα 395 π.Χ / Στην Αλίαρτο οι Βοιωτοί κατατρόπωσαν τους Λακεδαιμονίους και σκότωσαν τον Λύσανδρο.

Δίκη	Δοκιμασία
Αστικός-ποινικός χαρακτήρας	Πολιτικός χαρακτήρας
Ιδιώτες	Ιδιώτης-πολιτεία
Το αίτιο βρίσκεται στο παρελθόν	Το αίτιο βρίσκεται στο μέλλον
Έχει διαταραχθεί η τάξη δικαίου	Δεν έχει διαταραχθεί η τάξη δικαίου
Θεραπευτικός στόχος	Προληπτικός στόχος
Συγκεκριμένο κατηγορητήριο	Εξετάζεται το σύνολο της ζωής του δοκιμαζόμενου
Ωφελείται ένα άτομο	Ωφελείται η πολιτεία (κι ο δοκιμαζόμενος εφόσον θεωρηθεί άξιος)

Οι αντιθέσεις μέσα από τις οποίες διαφαίνεται το ήθος του Μαντίθεου:

1. Αν και ο πατέρας του κληροδότησε στα παιδιά του μικρή περιουσία, ο Μαντίθεος κατάφερε να προικίσει τις δυο αδελφές του με 30 μνες, και έδωσε στον αδελφό του το μεγαλύτερο μερίδιο από την πατρική περιουσία.
2. Αντίθετα με τους ότι οι άσωτους νέους που παίζουν ζάρια ή μεθούν, εκείνος ζει με μέτρο με αποτέλεσμα οι παραπάνω να τον αντιπαθούν.
3. Αντίθετα με αρκετούς συμπολίτες του που είναι φιλόδοκοι, εκείνος δεν έχει βρεθεί ποτέ σε δικαστήριο.
4. Αν και το όνομά του συμπεριλαμβανόταν στον κατάλογο των υπέων, στην μάχη στην Αλίαρτο το 395 π.Χ προτίμησε να προσχωρήσει στο πεζικό την ώρα που οι άλλοι φρόντιζαν να το εγκαταλείψουν παράνομα.

Παράγραφος 18^η

Αναφέρει ότι συμμετείχε σε όλες τις στρατιωτικές αποστολές με προθυμία, έτσι γινόταν παράδειγμα προς μίμηση από τους συμπολίτες του. Πήγαινε με τους πρώτους και έφευγε με τους τελευταίους. Υποστηρίζει ότι πρέπει οι άνθρωποι να κρίνονται από τις πράξεις τους κι όχι από την εξωτερική τους εμφάνιση. Το γεγονός ότι ο Μαντίθεος έχει μακριά μαλλιά (όπως οι Λακεδαιμόνιοι), ενώ οι συμπολίτες του κοντά, δεν σημαίνει ότι είναι ανάξιος για το αξίωμα ή δειλός στη μάχη. Ο Μαντίθεος

μπορεί να γίνεται αντιπαθητικός με την εξωτερική του εμφάνιση, σημασία έχει όμως το γεγονός ότι έχει ωφελήσει πολλές φορές την πόλη, γι' αυτό οι βουλευτές θα πρέπει να μην σταθούν στην εξωτερική του εμφάνιση (φαίνεσθαι), αλλά στην ουσία του (είναι). Ο Μαντίθεος σχολιάζει την εξωτερική του εμφάνιση, γιατί είναι το μόνο σημείο όπου μπορεί ορισμένοι προκατειλημμένοι βουλευτές να σταθούν και να απορρίψουν την υποψηφιότητά του.

Παράγραφος 19^η

Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι πρέπει να κρίνουμε τους ανθρώπους από τις πράξεις τους κι όχι από την εξωτερική τους εμφάνιση, γιατί πολλοί καλοντυμένοι ή προσεκτικοί στο λόγο έχουν προξενήσει δεινά στην πόλη, ενώ άλλοι που δεν προσέχουν την εξωτερική τους εμφάνιση την έχουν ωφελήσει (υπονοώντας τον εαυτό του).

Παράγραφος 20^η και 21^η

Ο Μαντίθεος παρουσιάζει τους κατηγορούς να τα βάζουν με ένα νεαρό πολίτη του παρελθόντος, επειδή δεν έχουν το θάρρος να τον αντιμετωπίσουν ώριμο και ρωμαλέο όπως είναι τώρα. Οι κατηγοροί επικρίνουν τον Μαντίθεο ότι είναι αλαζόνας και φιλόδοξος, επειδή σε νεαρή ηλικία μίλησε στην Εκκλησία του Δήμου. Σε αυτούς ο Μαντίθεος απαντά:

Α) ότι αναγκάστηκε να το κάνει, γιατί δεν υπήρχε άλλος τρόπος να υπερασπιστεί τον εαυτό του και τις υποθέσεις του (μάλλον μετά το θάνατο του πατέρα του). Δεν είχαν πάρει τα μυαλά του αέρα, αλλά έπρεπε να το κάνει για να διευθετηθούν προσωπικές υποθέσεις του. Ωστόσο παραδέχεται ότι στην πρώτη του δημηγορία ξεπέρασε κάπως τα όρια.

Β) αισθάνθηκε απόγονος ανθρώπων με έντονη δημοκρατική παρουσία στην Εκκλησία του Δήμου και στην ενασχόληση με τα κοινά

Γ) ότι γνωρίζει πως όλοι επιδοκιμάζουν την ενασχόληση των πολιτών με τα κοινά. Οι βουλευτές δεν θα πρέπει να δυσανασχετούν με τους δραστήριους νεαρούς πολίτες, γιατί οι βουλευτές καθορίζουν, αν οι νέοι αυτοί μπορούν να αναλάβουν δημόσια αξιώματα

Στην εποχή του Μαντίθεου οι πολίτες μπορούσαν μετά την ηλικία των 20 ετών να δημηγορούν. Ωστόσο καθυστέρουσαν από σεβασμό προς τους μεγαλύτερους. Η ενασχόληση με τα κοινά και η προσφορά του πολίτη στην πολιτεία έχει δυο επίπεδα: το πρώτο είναι θεωρητικό-συμβουλευτικό (Εκκλησία του Δήμου). Το δεύτερο είναι πρακτικό και αφορά την άσκηση της εξουσίας, την τήρηση των νόμων στην καθημερινή ζωή και την αυτοθυσία στο πεδίο της μάχης.

Γιατί επιθυμεί ο Μαντίθεος να ασχοληθεί με την πολιτική;

1. η ενασχόληση με τα κοινά ήταν για τους αθηναίους τρόπος ζωής, γιατί πήγαιναν οι ίδιοι στην Εκκλησία του Δήμου.
2. κι οι πρόγονοί του ασχολήθηκαν.
3. είχε εμπειρία στην ανάληψη ευθυνών, γιατί από μικρός είχε αντιμετωπίσει τις ευθύνες του.
4. είχε διευθετήσει τις οικογενειακές του υποχρεώσεις (κληρονομιά / προίκα) και είχε το χρόνο να ασχοληθεί με τα κοινά.